Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 67. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 17-го БЕРЕЗНЯ 1953. ПЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 67. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MARCH 17, 1953. VOL. LXI

ПЛЯНУЮТЬ 20 БІЛЬЙОНІВ НА ПОВІТРЯНУ ОБОРОНУ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер поважно вивчає програму додаткових витрат 16-20 більйонів долярів на повітряну оборону. Цю справу обговорюють серед головних президентових дорадників з Кравової Ради Безпеки. Притоку до дискусії дала осторога, висловлена групою кваліфікованих американських науковців, які переводили студії над обороною країни. Вони зовсім просто заявили, що вже незабаром американські міста й промислові центри Злучених Держав будуть стояти отвором, тобто без жадної оборони, перед руйнуючою атомовою атакою Совєтів. Науковці дають урядові два роки часу на підготову належних оборонних засобів. Вони переводили студії в Технологічнім Інституті в Массачусетс, за спонукою недавнього секретаря повітряних сил, Томаса К. Фінлеттера. Студіям проводив голова інституту, д-р Джеймс Р. Кіллійн.

Писаний звіт з вивчення повітряної оборони вказує на небезпеку знищення промислових центрів і на негайну потребу швидкого діяння, доки ще час. Верховні плянувачі оборонної політики задумуються над питанням, чи обмежити оборону тільки до вибитття нападу, чи бути готовим до удару при першій осторозі, що небезпека зближається. З цього виринає додаткове питання, як створити найдоцільнішу сітку осторогу. Прибічники президента кажуть, що ще жаден новий президент не був у такому стурбованні при перебранні влади, як Айзенгавер. Він, з одного боку, обіцяв великі ощадності у витратах, а з другого боку він опиниєся перед небувалими оборонними потребами, які вимагають надзвичайних витрат.

Америка уперше готова до війни

Вашингтон. — На випадок „повної" війни, Злучені Держави мають перший раз в історії вишколену армію готову до бою, як кажуть знавці військових справ. „Ми можемо мати вишколене військо швидше ніж буде готовий виряд для них і засоби для вжиття війська" сказав ген. Е. К. Лінч під час розмови з кореспондентами. Лінч це директор бюра набирання рекрутів відповідно до вимог департаменту оборони. Це бюро має завдання складати мобілізаційну політику. „Щоби перемінити Америку з стану недостатку військової сили на стан готовости це Акт про Загальний Військовий Вишкіл і Військову Службу, що був ухвалений в червні 1951 р. Минулого року додано до цього закону ще Акт про Резерву Збройних Сил, який забезпечає швидку мобілізацію цивільних резервістів на випадок кризи. Під теперішню пору Америка має коло 2,000,000 резервістів, в більшій частині ветеранів з другої світової війни. Резерва збільшила б військову потугу країни на дві третині загальної військової сили, яка тепер виносить 3,500,000 вояків. Крім того, резерва зростає на мільйон людей кожного року, бо щороку покликається свіжих рекрутів, які дістають вишкіл, а після закінчення служби переходять до резерви.

Тефт за звільнення персоналу „Голосу Америки"

Вашингтон. — Сен. Роберт А. Тефт заявив, що найкращим способом наладнання „Гол. Америки" буде цілковите скасування цієї програми секретарем Фостером Долесом і її віднова після того. Саме тепер сенатська комісія переводить слідство над діяльністю „Голосу Америки", під час якого виявляють різнородні занедбання або недотягнення, з яких голова комісії сен. Джозеф МекКарті витягає найдальше йдучі консеквенції. Замість продовжувати слідство в Конгресі, Тефт висунув домагання „повної чистки хати", а після того започаткування її з новими людьми. Тефт говорив це на телевізійній програмі Колумбія Бродкестінг Систем. Він того переконання, що в теперішньому складі нових комуністичних „попутників" і тому треба звільнити всіх, а після того набирати персонал наново.

Америка має найбільшу торговельну фльоту — 3,358 кораблів

Вашингтон. — Торговельні фльоти різнородних країн значно зросли від другої світової війни, а Злучені Держави стали тепер у проводі світу в цій ділянці, як про це сповіщає Морська Адміністрація. Урядова статистика виказує, що під американським прапором находилося з кінцем червня 1952 р. 3,358 торговельних кораблів, яких загальна містота виносить 25,200,000 тонн. Ці цифри до деякої міри доводять до помилкових заключень, тому, що більша частина кораблів це власність уряду і вони призначені на оборону країни, на випадок потреби.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ МЕДИЧНОГО СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер запевнив Американське Медичне Товариство, що його адміністрація проти обов'язкового медичного забезпечення, що його звичайно називають „соціялізованою медициною" і що він буде підтримувати думку співпраці з лікарями, бо вони знають, що добре для населення Злучених Держав. Це заявив Айзенгавер на зібранні 175 - членної Палати Делегатів цього товариства, які з'їхалися в суботу для вияснення своєї думки в справі проєктованого нового департаменту публічної доброчинности, освіти й здоров'я. Палата Делегатів одобрила проєкт, ідучи за формулою ради завідувачів Медичного Товариства, яке погодилося на новий департамент, коли сен. Роберт А. Тефт запевнив їх, що в новім департаменті забезпечене місце для окремого асистента, професійного лікаря побіч секретаря і підсекретаря. Медичне Товариство постійно було противне суспільному медичному забезпеченні, яке пробував увести в життя през. Труман. Головний заряд проти такої установи той, що вона була б обов'язкова для кожного жителя ЗДА від народження аж до гробової дошки. В короткій промові, през. Айзенгавер сказав: „Повторяю, що це буде філософія цієї адміністрації впровадж наступних чотирьох років або так довго, як добрий Господь мене втримає на теперішнім становищі в теперішнім часі".

УКРАЇНЦІ РОЗБИЛИ КОМУНІСТИЧНЕ ЗБІГОВИЩЕ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Пляноване зорганізованими в т. зв. Українсько-Російському Комітеті міста Ню Йорку комуністичними „прихвостнями „жалобне зібрання" в честь Сталіна перемінилося минулої неділі в справжнє „жалобне зібрання" для самих організаторів того комуністичного збіговища, як кількасот українських, білоруських і т. п. прихильних американських демонстрантів почали це зібрання пікетувати. — Пікетування - протест було зорганізоване окремим Протестаційним Комітетом Українських Організацій міста Ню Йорку й околиці, зорганізованим на швидку руку переважно з членів того самого Громадського Комітету, що був влаштував величаву маніфестацію в роковини проголошення Самостійности і Соборности Української Народньої Республіки. Комуністи були заповіли своє збіговище на г. 2.30 пополудні в залі Мангетен Плаза на 4-ій вулиці, а півгодини раніше на розі 4-ої вулиці й 3-ої евеню почали збиратися демонстранти, вирушуючи опісля перед залю зібрання. Попереду несено три прапори — американський посередині і два українські по боках, крім великої таблиці з написом: „Вкраїно, Мати, кат сконав", та багато інших таблиць з різноманітними антикомуністичними написами англійською мовою. Не зважаючи на зливний дощ, — кількість демонстрантів постійно збільшувалась. Тимчасом на комуністичне збіговище прибуло кількадесять осіб, згідно з американськими підрахунками, найбільше 36, та почали входити до залі, де була приготована символічна домовина Сталіна, вкрита обведеним чорними смугами червоним прапором. Демонстранти мали на грудях синьо-жовті відзначки. Хоч демонстрація була подумана тільки як пікета перед залею зібрання, проте в обставинах — вже ніхто, виходить б не міг вдержати над нею контролі й демонстранти вдерлись до зали, здемолювали „жалобні декорації", а комуністів вигнали, обкидавши їх гнилими яйцями. Під час демонстрації — перед залею, як теж і на залі кількакратно приходило до легкої бійки, аж доки сильні відділи поліції не взяли комуністів в охорону та бічними входами не випровадили їх. На місці демонстрації була теж деяка кількість вбраних по цивільному детективів, які негайно попричіпали свої відзнаки на видному місці, щоб рятувати себе в той спосіб від гнилих яєць, подібно, як численні кореспонденти рятували себе від того своїми журналістичними виказками. Очевидно, що „жалобне зібрання" для Сталіна не відбулося. Замість того демонстранти, виходило, плянували зробити в тій залі своє антикомуністичне зібрання, але поліція, пізнавши їх по синьожовтих відзнаках, випросила й їх зі залі. Управа Мангеттен Плаза вияснила, що вона винаймила залю на концерт, нічого не знаючи про те, що це має відбутися комуністична імпреза. Під час демонстрації сильний кордон поліції окремо охороняв недалеку редакцію комуністичного „Українських Щоденних Вістей". У вислідi демонстрації кілька комуністів було легко покалічених. Всі місцеві газети, включно з Ню Йорк Таймсом та Геральд Трибюн, подали на перших сторінках обширні звідомлення з тої демонстрації, вияснюючи її причини й перебіг.

Спільна Шевченківська Конференція

Ню Йорк. — Минулої неділі відбулася в приміщенні УМСА при 25 вул. в Ню Йорку, Шевченківська Конференція, влаштована спільно Науковим Товариством ім. Шевченка і Українською Вільною Академією Наук в Америці. Голова НТШ, проф. Роман Смаль-Стоцький, відкриваючи святочну Конференцію, підкреслив, що НТШ обов'язане статутом влаштовувати такого роду святочні сходини кожного року в березні в пам'ять свого Патрона. Святкування пам'яти Шевченка в Америці має тепер ще окреме значення, бо це пошанування генія України, що голосив, що не нема святої волі, там і доля не буде ніколи. За волю України треба продовжувати боротьбу і тут в Америці теж і українським науковим установам і то спільно, як словом, так і письмом та книжкою. Потім були виголошені дві дуже цікаві наукові доповіді. Проф. П. Одарченко (УВАН) говорив на тему „Нові погляди на поетичну майстерність Т. Шевченка", — а проф. П. Ковалів (НТШ) — „Шевченко і віра". Закрив Конференцію проф. М. Ветухів, голова УВАН, зазначуючи, що й ця наукова установа вшановує Шевченка кожного року конференціями, продовжуючи традицію давної УВАН в Києві, а теж виявив свою радість, що цього року вдалося влаштувати в Ню Йорку обом установам,— НТШ та УВАН в Америці одно спільне Шевченківське свято. По Конференції проф. Р. С. Стоцький здав звіт з діяльности американського НТШ за 1952 рік, а при кінці згадав ще про звіт Української Академії Наук в Києві, виданий в 1953 році, в якому пишеться про боротьбу з американськими „капіталістичними воєнними паліями", а нічого про українську історію, мову, літературу і т. п.

Шевченківські Свята в Елизабет і Нюарку

Елизабет, Н. Дж. — Невелична українська громада в Елизабет, Н. Дж., відома головно із своєї прикладної жертвенности на народні цілі, вшанувала минулої неділі роковини генія України — Тараса Шевченка традиційним концертом, в програму якого м. і. входили: святочна промова, яку виголосив проф. М. Шлемкевич, святочна промова англійською мовою, яку виголосив новий студент Всч. о. Паска, та виступ Злучених Хорів під проводом проф. Романа Левицького, які м. ін. відспівали кантату „Катерина". Концерт пройшов з великим успіхом. Заходами Центрального Комітету Українських Організацій міста Нюарку, відбулося минулої неділі Шевченківське Свято для вшанування річниць уродин і смерти Генія України Т. Г. Шевченка. — Святочну промову виголосив проф. К. Кисілевський. На програму свята складалися виступи хорів „Трембіти" під керуванням п. Тритяка, хору ООЧСУ під кер. п. Набережного, сольоспів п. Гільдани Зятик, деклямація п. Коновів, як також виступ учнів Школи Українознавства. Фортепіяновий супровід пп. Богданської і Клим. Належить відмітити дбайливу декорацію сцени роботи п. П. Войновського.

Внутрішня „чистка" в арґентінській комуністичній партії

Згідно з вістками, що їх приносить публічна комуністична преса в Арґентіні, в лавах комуністичної партії відбуваються великі зміни, які приймають направити партійну лінію, що їх допустив дотеперішній провід партії. Чистка почалася після повороту з Москви одного з комуністичних провідників Вікторіо Кодовілля, який скликав партійну верхівку на „самокритику".

ОН — гість, що добре платить

Об'єднані Нації, Н. И. — Деякі американські громадяни нарікають, що Об'єднані Нації надто дорого коштують уряд ЗДА, але при тім не можуть виказатися більшими політичними успіхами. Але бюджет ОН показує, що цей нюйоркський „гість" належить до тих гостей, які не тільки беруть, але і добре платять. В 1953 р. ОН видадуть 44,200,000 долярів, з того ЗДА мають дати 15,523,000 долярів. Та ЗДА, а головно місто Ню Йорк, дістане назад від ОН коло $30,000,000, себто вдвоє більше від американської вкладки до цієї міжнародньої інституції. Цей зворот американських сум відбувається в платні американським урядовцям, які працюють в ОН, та в усіх тих видатках, що їх мають ОН на всякі справи. Сам друк паперів коштує ОН один мільйон долярів, а за телефонні розмови ця інституція платить $500,000 річно. Місто Ню Йорк віддало даром площу під будову ОН, але в зв'язку з тим зросли ціни будівельних парцель в околиці 42 вулиці, де стоїть новий будинок ОН, бо одна квадратова стопа площі коштує $65. Також побут ОН в Ню Йорку притягає до цієї метрополії багато туристів, які хочуть подивитися на наради в цій міжнародній інституції, і ці туристи залишають багато грошей у Ню Йорку. І хоч політично не можуть ОН похвалитися великими успіхами, то фінансово вони виправдують своє існування в Ню Йорку.

Конгрес Християнсько-Демократичного Об'єднання Центральної Европи

У Ню Йорку закінчився триденний конгрес Християнсько - Демократичного Об'єднання Центральної Европи, що до нього належать прихильники цього руху з Чехословаччини, Мадярщини, Лотви, Литви, Польщі та Югославії. Об'єднання діє з 1950 року і відіграє значну ролю в русі втікачів з Центральної Европи. Наради Об'єднання завершилися обідом в готелі „Бікман Тауер", на якому виступили з промовами й представники американського світу, а між ними заступник представника ЗДА в Об'єднаних Націях, Джеймс Вадсворт. Цей промовець заявив, що найсвіжчі зміни в СССР приносять нові проблеми, але „можуть також принести нові можливості для всіх нас". Найголовнішим завданням нарад було виробити напрямні діяльности Об'єднання, які зводяться до звільнення Центральної Европи від комуністичного гніту та відновлення вільних народів на ґрунті християнсько - демократичних засад. Обшир центральної Европи, за думкою учасників нарад, повинен бути влучений в демократичну об'єднану Европу. На нарадах схвалено низку звернень: До землякiв поза залізною заслоною та на вигнанні і до вільного світу. У зверненнях, Об'єднання стверджує, що воно „поборює комунізм, бо він проти людської природи, бо він порушує людську гідність". Отож вільний світ повинен вкласти найбільші зусилля в діло озброєння, бо без того не тільки не вдасться побороти комунізм, але й решта вільного світу піддаде під його владу. Президентом новообраної тридцятиости - членної ради обрано монсеньйора И. Козі Горвата з Мадярщини, а головою виконного комітету д-ра Адольфа Прохаску.

Партійне розбиття в зв'язку з розв'язанням японського парляменту

Токіо. — 14 березня теперішній 74-річний японський прем'єр Шігеру Йошіда дістав вотум недовір'я, бо частина послів його власної ліберальної партії під проводом Ічора Гатаями голосувала проти прем'єра. Гатаяма заявив, що він до виборів піде з новою партією лібералів, і виставить коло 90 кандидатів. За ним голосували 39 лібералних послів, але не всі вони підуть за ним при найближчих виборах. Партії наділилася, що старий Йошіда зрезигнує, і новий прем'єр зорганізує новий японський уряд. Але Йошіда розв'язав парлямент і відкликався до виборів, щоб б вони сказали своє слово про правильність його політики. Вибори відбудуться в квітні, і про їхні вислідi політичні фахівці висловлюють такі можливості. Прем'єрові Йошіді вдасться здобути більшість, і ліберальна партія буде далі при владі, хоч і не під проводом Йошіди. Коли лібералам не вдасться здобути більшости, тоді коаліція Гатаями — Шіґеміцу буде при владі, і тоді було б приспішене озброєння Японії. Але дехто гадає, що можливий зріст соціялістичних послів, яких праве крило не дуже прихильне проамериканському курсові японської політики, а ліві соціялісти стоять в опозиції до збросння Японії.

Син сен. Тефта кандидат на посла до Ірляндії

Вашингтон. — През. Айзенгавер передасть незабаром Сенатові для затвердження призначення Вільяма Гаверда Тефта 3-го як амбасадора до Ірляндії, як це сповіщено з Білого Дому. Вільям Тефт 3-тій це син сенатора, а внук колишнього президента Тефта. Він має 38 років життя і кандидує на становище посла до Ірляндії від смерти амбасадора Ф. П. Метюса в жовтні м. р. Він викладає ірляндську культуру в університеті Єйл і говорить плавно ірляндською мовою.

Проти призначеного амбасадора до Совєтів Чарлза Болена підносять його противники заміти, що він брав участь у конференціях в Ялті і Потсдамі і тому не надається на це становище. Голова сенатської комісії закордонних справ Алєксандер Вайлі здивований різними доносами й поголосками, які можуть спонукати президента відтягнути призначення Болена.

Братство „Броди" в допомогу українським інвалідам

В суботу, 14. березня, відбулися в Бетговен Гол в Ню Йорку ширші сходини Братства „Броди", яке веде акцію допомоги українським воякам інвалідам другої світової війни, в порозумінні і тісній співпраці з ЗУАДКомітетом. Наради відкрив полк. Роман Долинський. Він теж накреслив плян збіркової акції, який був предметом живої дискусії. Секретар, інж. Панько Шуган, здав звіт з дотеперішньої збіркової праці та вичислив тих інвалідів, що вже отримали допомоги. Відчитував також і ряд зворушливих листів, між ними і листа від такого вояка-інваліда, що вже йому залишилось тільки кілька місяців життя. Зібрання повитав від імені ЗУАДК-у д-р Л. Мишуга, згадуючи при цьому і за постійні кожнорічні збірки старої іміграції на українських інвалідів. В дискусії, звіти та реферати підкреслювано потребу плекання культу борців-героїв, а в тому і потребу допомоги всім інвалідам-героям учасникам українських визвольних змагань, пониманою від першої світової війни.

МАЛЕНКОВ ПРОПОНУЄ „МИРНЕ" ПОЛАГОДЖЕННЯ СУПЕРЕЧНОСТЕЙ З ЗАХОДОМ

ВЕРХОВНА РАДА СССР „ЕНТУЗІЯСТИЧНО" ПОТВЕРДИЛА ЗМІНИ В КРЕМЛІ; ЗАХІД ХОЧЕ МИРНИХ ДІЛ, А НЕ СЛІВ

Москва. — Новий совєтський диктатор в Кремлі, Георгій Маленков, відкриваючи минулої неділі коротку спільну сесію Верховної Ради СССР і Ради Національностей, пропонував „полагодження клопотливих і нерозв'язаних проблем між Совєтським Союзом і З'єдиненими Державами при допомозі мирних переговорів". Західний світ прийняв цю пропозицію з „сумнівним оптимізмом", домагаючись від нового диктатора мирних діл, а не слів, яких він без практичного результату наслухався вже від попереднього диктатора. Верховна Рада СССР була скликана для потвердження змін в Кремлі, які наступили після смерти Сталіна, що вона й зробила, очевидно з обов'язковим „ентузіязмом". Сесія відбулася в неділю після полудня й тривала лише кільканадцять хвилин. Ті відкрив новий диктатор Маленков, якому як і іншим комуністичним вождям зібрані на сесії 1,200 депутатів влаштували овацію. В своїй вступній промові Маленков заявив, що всі зміни в уряді, зокрема зменшення міністерств та більша концентрація влади, були пляновані ще за життя Сталіна, а його смерть в цьому нічого не змінила, тільки приспішила переведення їх в життя. Маленков видвигнув в своїй промові такі головні твердження: Совєтський уряд без будь-якої зміни продовжує „випробувану політику миру, міжнародньої співпраці та розвитку торговельних зв'язків з усіми країнами"; — Совєтський Союз дальше закріплює свої зв'язки з комуністичним Китаєм та іншими країнами „народної демократії", себто совєтськими сателітами. Совєтська політика базується на респектуванні прав всіх великих і малих країн; на респектуванні міжнародного права та всіх міжнародних договорів. В теперішньому не існують і в майбутньому не існуватимуть жадні турботливі проблеми, яких не можна б розв'язати при допомозі мирних переговорів. — Кожна країна, включно із З'єдиненими Державами Америки, може бути впевнена щодо мирної політики з боку совєтського уряду. Вступ і твердження Маленкова прийняли західні дипломати як пропозицію для совєтсько-західних переговорів в поодиноких суперечних справах. Ані Маленков, ані інші промовці на сесії, цим разом вже ані словом не згадували будь-яких вінувачень проти „воєнних підпалювачів" на Заході. На сесії були присутні, як гості, західні дипломати, включно з американським представником. В своїй промові Маленков теж заповідав дальше скріплювання совєтських збройних сил та вдержування „оборонної готовости". У внутрішній політиці Маленков заповідав затіснення зв'язків з робітництвом і селянством, піднесення життєвого стандарту і культурного рівня та „дальший похід від соціялізму до комунізму". Промовляли теж інші комуністичні вожді, а кандидатуру Маленкова на прем'єра видвигнув формально теперішній міністер внутрішніх справ Лаврентій Берія. Переведено цілу низку змін в уряді, між іншим злучено міністерство війни і міністерство фльоти в одне міністерство оборони, з маршалом Булґаніном на чолі. На підставі переведених змін, загальна кількість міністерств і долучених до них комітетів, що виносила досі 50, зредукована до кількости 27. Зокрема скомасовано такі міністерства, як оборони, внутрішніх справ і внутрішньої безпеки, сільського господарства та інші, які досі мали багато всіляких відділів у формі самостійних міністерств.

Після смерти Ґотвальда Прага ще не має нового диктатора

Прага. — Минулої суботи вмер після короткої недуги комуністичний диктатор Чехословаччини, — президент Клемент Ґотвальд. Він умер від запалення легенів та інших комплікацій, що їх дістав, перестудившись на похороні Сталіна в Москві. Його смерть та повідомлення про неї наступили точно за взірцем московської процедури з хворобою та смертю Сталіна. Три дні після смерти Ґотвальда ще не повідомлено про його наступництво на чеському червоному престолі та передбачується можливість боротьби за нього. Першим кандидатом на наступника Ґотвальда вважається дотеперішній прем'єр Антоніна Запотоцького. Похорони Ґотвальда відбудуться в четвер, з подібними парадами, як похоронено Сталіна. Ґотвальд був головним „майстром" комуністичної диктатури в Чехословаччині після перевороту в 1948 р. та одною з головних фігур в совєтській сателітській системі.

ТІТО ПРИБУВ ДО АНГЛІЇ

Лондон. — В неділю 15 березня югославський прем'єр маршал Тіто прибув на югославському кораблі „Галеб" до гирла річки Темзи, де заночує, а в понеділок 16 березня відбудеться вітання Тіта прем'єром Черчилем, міністром Іденом та князем Единбурґу. Поліція видала зарядження, щоб не допустити до демонстрацій, бо англійські католики виступали проти гостини Тіта в Англії тому, що югославський уряд переслідує католиків. Також правовірні Москві англійські комуністи могли б протестувати проти візити Тіта в Лондоні.

В Югославії велика радість з приводу цієї першої візити югославського лідера закордони держави. Тіто говоритиме з англійськими політиками про такі справи. Він не буде домагатися окремого договору, який забезпечував би Югославію перед атакою Совєтів, але надіється, що в цій справі западуть деякі рішення. Югославія надіється, що ЗДА в своїй далеко-східній політиці не зроблять такого кроку, який унеможливив би червоному Китаєві відлучитися від союзу з Москвою. Югославія зацікавлена в тому, щоб нав'язати тісні взаємини із англійською соціялістичною партією. Югославія готова зробити малі уступки в користь Італії в розв'язці трієстської проблеми, але вона не погодилась би на те, щоб прийняти італійський пункт домагань. Найкраще було б розв'язати справу Трієсту безпосередньо з італійським прем'єром д-ром де Ґаспері. Ці думки висловив Тіто через радіо, коли прибув до Англії, де він залишиться до суботи 21 березня.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На пів року	5.25	Three months	2.75
Число з суботи (з англійською частиною)		Saturday's issue (The Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$3.00	One year	$3.00
На пів року	2.00	Six months	2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВЕЛИКЕ ЗАВДАННЯ

В останніх днях Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу розіслав до всіх своїх відділів обіжного листа в справі передконвенційної кампанії для організації нових членів. В листі пригадується, що минула 22-га конвенція УНС, яка відбулася в Клівленді в травні 1950-го року, видвигнула клич, щоб кількість членів УНС збільшити до чергової конвенції до 75,000. В тому часі, отже перед конвенцією в 1950 р., УНСоюз нараховував 56,009 членів. З кінцем 1952 р., отже півтора року пізніше, кількість членів УНС виносила вже 68,495. Значить, впродовж того часу УНС збільшився на 12,486 нових членів. Щоб виконати заклик конвенції, який опісля був оформлений у відповідну резолюцію, потрібно здобути впродовж цього року щонайменше 6,500 членів, не враховуючи в це тої кількости, якої буде потрібно для покриття втрат в наслідок смертности чи з інших причин. Для виконання того великого завдання, Екзекутивний Комітет проголосив 1953-тій рік роком передконвенційної кампанії, яка повинна закінчитись в дні 31-го грудня 1953 року.

Суть цієї спеціяльної передконвенційної кампанії полягає в тому, що за приєднання відповідної кількости нових членів для УНС в рямках тої кампанії признається окремі нагороди. І так: за приєднання 5 дорослих членів, без уваги на суму забезпечення, признається 10 долярів нагороди, за 10 членів — 25 долярів, за 25 членів — 70 дол., за 50 членів — 150 дол., а за 100 членів — 325 долярів. За організацію членів в молодечому департаменті нагороди дещо менші, але теж дуже значні. Все це надзвичайні нагороди, які будуть виплачені після закінчення кампанії в додатку до тих звичайних нагород, які платиться за організаційні успіхи вже тепер.

Крім того, в січні 1954 р., отже безпосередньо перед вибором делеґатів на ювілейну конвенцію, що відбудеться в травні 1954 в Ню Йорку, в „Свободі" будуть проголошені імена та успіхи всіх тих, які взяли участь в передконвенційній кампанії, здобуваючи щонайменше 5 нових членів. Це очевидно, рішатиме у великій мірі у виборі делеґатів.

Нова організаційна кампанія УНСоюзу це велике завдання для всіх свідомих членів УНСоюзу та для всього нашого громадянства. Бо поминаючи вже всі ті особисті користі, які мають всі члени УНСоюзу із свого забезпечення в цій всенародній організації, нам все ж таки треба звернути головну увагу на її громадське та загально-національне значення. Воно вже більше ніж виправдане цілою 60-літньою історією УНС. І хоч сьогодні Америка вже вкрита густою мережею різноманітних українських організацій, хоч сьогодні ми вже маємо політичну й харитативну центральні репрезентації, то загально-громадське значення УНСоюзу не тільки не зменшилося, але навпаки, ще поважно збільшилося. Поперше — всі ці нові чи давніші організації, як і центральні репрезентації, творились і виросли як галузки з могутнього Союзового дерева. І хоч вони сьогодні вже розвинулися та виросли, то вони тим неменше не могли б існувати без того свого великого материка, з якого в більшості виросли, без Українського Народного Союзу, з коріння якого вони черпають свої соки.

Чи можливо здійснити це завдання, яке ставить перед нами Екзекутива УНС в цій передконвенційній кампанії? Без сумніву можливо! Наш організаційний потенціял не використаний ще навіть в десятій частині, як брати до уваги всенародний характер УНСоюзу, до якого можуть і повинні належати всі українці без виїмку і без різниці на їхню релігію, територіяльне походження чи політичні переконання, за виїмком, очевидно, підривних комуністів, яких до українців на вільній землі не можна зараховувати. Членству в УНСоюзі теж не стоїть на перешкоді обставина приналежности до іншої запомогової організації чи компанії. Отже, в організуванні нових членів до УНСоюзу немає практично жадних обмежень, натомість є велике поле до попису й це треба нам використати. Цим ми зробимо велику прислугу сами собі, своїй громаді та своєму народові й своїй країні.

Ще одна советська провокація

Новий кремлівський диктатор мабуть хоче вже на самім початку свого панування виявити „тверду руку" чи „динаміку". Бо як інакше можна розуміти, що за два дні після того, як совєтські літаки збили американський літак на німецькій території, що належить до американської окупаційної зони, повторено те саме в іншому місці з англійським бомбардувальником, при чому згинуло аж шість членів англійської залоги.

Британський міністер закордонних справ Іден, що прибув на наради Об'єднаних Націй, назвав совєтський вчинок „варварством". Запротестував теж проти цього злочину британський високий комісар в Німеччині на доручення британського прем'єра Черчила. Совєтський командант в Німеччині, ген. Чуйков відповів, що англійський бомбардувальник перший почав вогонь літаючи на совєтській території. Іншого „вияснення" годі було надіятись.

Як буде з протестами та відповідями на них, відшкодуванням і т. п., покищо не знати. Це може тягнутись в безконечність. Та важливіше, що це все має означати? В Америці та Англії поступають в цій справі дуже остережно, неначе побоюючись, щоб якимсь рішучим кроком не спричинити нової кризи між Заходом і Совєтами. Бо так виглядає, що Совєти змагають до нового напруження. Інакше не було б провокаційного збиття як американського, так і британського літаків.

Самі протести тут нічого не вдіють. Таких протестів було досі багато. Чи та сама доля мала б зустріти теж і протести проти останніх совєтських провокацій? Це було б великим ударом в престиж ЗДА і Англії. Можливо, що Кремль якраз до цього змагає. Це ж був би перший більший успіх політики та стратегії нового диктатора! Це була б маніфестація його сили. Але ця совєтська провокація може мати теж на цілі створення якоїсь „малої Кореї" в Европі, яка абсорбувала б постійно увагу Заходу, не втягаючи його покищо з загально-европейську чи світову війну. Можна сумніватись, чи Маленков хотів би пуститись тепер на таке ризико, як світова війна.

Ню Йорк Таймс, обговорюючи нову совєтську провокацію, кінчить статтю таким запитом: „Що ж тепер Захід думає робити в цій справі?"

Таке питання ставить собі сьогодні ввесь вільний світ. Ню Йорк Таймс не дає відповіді на це питання, хоч краще інших знає думку Заходу. Вже з цього видно, в якому важливому становищі знайшлися демократичні нації, що всіми силами змагають до миру, але раз-у-раз ставлені Кремлем в положення, яке вимагає такої рішучої відповіді, яка могла б довести і до світової війни. Кремль мабуть сильно переконаний, що Захід, в тому і ЗДА та Англія, скорше поступляться, ніж мали б зважитись на таку рішучість. Тому і дозволяє собі на щораз нові провокації.

Микола Барвінський

Економічна наука в Совєтах

В попередніх своїх статтях ми коротенько торкалися деяких питань, що вже виникли на рідних землях, а ще неминуче й виникнуть в зв'язку з появленням в Москві праці Сталіна — „Економические проблеми соціализма в СССР".

Стаття ця має директивний характер і, як видно з самого заголовку, торкається економічного питання в СССР. Зараз же після з'явлення цієї праці, поки почалося за допомогою НКВД приміненння цих Сталінових директив в практичному житті СССР, негайно розпочалася перевірка й самоперевірка в теорії з галузі економічних питань. Критика й самокритика у совєтів є одна з метод попередньо-допоміжної праці НКВД, чи як тепер зветься МВД, завдяки якій за директивами вже самого НКВД „обрабативаєтся" (вивчається) та або інша особа, що намічена караючою рукою совєтсько-сталінського правосуддя до „із'ятія" (арештування). Дуже близько така перевірка й самоперевірка торкнулася й такої науки в совєтській дійсності як статистика з її законом „великих чисел". От коротенько ми й хочемо торкнутися цієї галузі, а головно її нещасних, яким ми від щирого серця співчуваємо, наукових робітників.

За минулих добольшевицьких часів в царській Росії, ще можна було, не зважаючи на цензуру, науку — статистику з університетських катедр по різному трактувати. Одні професори вважали статистику як окрему самостійну науку, що має і свою власну методу, до яких належали такі вчені як професори Каблуков, Янсон, Туган-Барановський, Віхляєв, Воблит і інші, а другі вважали й пропаґували, що статистика не є окрема наука. Так професор Кауфман вважав статистику лише за статистичну методу, а професор А. І. Чукров на статистику дивився як на методу суспільних наук. Це були їх власні погляди і кожний з них по свойому мав рацію. Нікому в голову тоді не приходило, що за це їх можуть переслідувати, або що їм прийдеться „каятися", хоч це були часи чорної реакції міністра Вітте, Кассо, чи Столипіна. Ну, а тепер? Коли розгорнеш останні видання з 1952 року Совєтсько-Московської Академії наук по Інститут Економіки — „Вопроси Економіки", то просто не хочеться вірити, що тепер робиться у Совєтів з наукою й науковцями, хоча ми дещо обізнані з обставинами тамошнього життя.

Перш за все треба не забувати, що у Совєтів до останнього часу не могло бути й не існувала, а й тепер теж не існує наука як така, що досліджує ті або інші проблеми, не оглядаючися на генеральну лінію партії. Скрізь і у всьому мусить бути „клясовий підхід", себто „клясовий підхід" не в справжньому розумінні цього слова, а в розумінні московсько-комуністичному — виправдування панування в Московії маленької купки негідників — паразитів на чолі з диктатором Джуґашвілі — Сталіном. Отже бідолаха науковець з підсовєтів, коли виконує якусь наукову працю, а він це мусить робити, бо загине разм з своєю родиною з голоду, то намагається в який би не було спосіб, а цю „клясову боротьбу" (очевидно в такому розумінні як ми вже згадували) до своєї наукової праці притулити. А чи не в гіршому стані щодо цього перебували й нині перебувають підсовєтські наукові робітники з економічних знань, а в тім числі і зі статистики.

В першій половині 30-х років, — це роки так званої суцільної колективізації, коли все життя під совєтами підпадало плянуванню зверху, приватна ініціятива була знищена, тоді й статистика примушена була до цього пристосуватися. В той час під совєтами переводилася в науці-статистиці думка, очевидно за вказівками зверху, що в умовах соціялістичного суспільства неминучий перехід від статистики до обліку (по російськи — „учоту"), а приміненння статистичної методи обмежуватиметься лише вузькою областю техніки і вивченням процесів, що відбуваються в ще неусуспільненому секторі народного господарства. Таке розуміння статистики за негласними директивами комуністичної партії породило теорію „відмірання статистики" як науки й переродження її в народно-господарський облік. Таке твердження зафіксував професор Старовський у своїй праці „Азбука статистики — Москва, 1934 року", коли там на сторінці 7 він написав, що „за статистикою залишаються лише стихійні, що не плянуються явища". Такого твердження тоді всі дотримувалися, власне — мусіли дотримуватися. Дотримувався цього твердження й професор, а нині академік Немчинов. Сьогодні після з'явлення „неперевершеної" праці Сталіна, академік Немчинов нападає на проф. Старовського за його, мовляв, помилкові й шкідливі погляди щодо переродження статистики в „облік" („учот"). Сам Немчинов почав теж і каятися: „Відкидання закона великих чисел, як закона, з яким має до діла статистична наука, протирічать науці тов. Сталіна про об'єктивні закони природи і суспільства". Але цей же самий Немчинов не насмілився сказати свого слова в захист закону великих чисел, коли за директивами Комуністичної партії (тоді ще Сталін не писав „неперевершених" наукових праць) закон великих чисел в статистиці, як вигадка буржуазних вчених, зводився нанівець, бо, мовляв, пролетаріят (читай большевизм) сам встановляє закони, а не якийсь там „закон великих чисел". Далі Немчинов пише: „Автори-професори Михайлов, Дмитрієв, Соболь і другі, що відкидали закон великих чисел, не розуміють, що закон великих чисел є відображення об'єктивних процесів, що відбуваються мимо бажання людей" (Вопроси Економіки 1952 р., № 10, стор. 103). Ми з цим цілком згідні, але чому так раптом прозрів Немчинов тепер після „неперевершеної" праці Сталіна. Невже ця елементарна істина зрозуміла навіть для рядового економіста, не була зрозуміла раніш академікові Немчинову? А в 1930-х роках в українських високих школах були зняті з ужитку статистичні праці академіка Вобллого і професора М. Величківського, а в Москві професорів Маслова і Віхляєва. Але вияснення цієї справи не входить нині до нашої теми. Академік Немчинов в згадані роки переслідування згаданих авторів мовчав, бо не було ще вказівок щодо цього від „геніяльного вчечного" з його „неперевершеною" науковою працею самого Сталіна. Чи не є це справжня жандармська дисципліна, а де ж наукове сумління науковця? Далі акад. Немчинов починає бити себе в груди й каятися (у совєтів це зветься самокритика), що в своїй праці — „Сельскохозяйственная статістіка з основами общей теорії. 1946 року, Москва" перебільшив значення закону великих чисел і нападає на цілу низку своїх колеґ — професорів, очевидно маючи на це доручення зверху. Інші науковці теж поспішають вихваляти „геніяльного". Так проф. Н. Дружинін в своїй статті — „Про зміст статистики як науки" пише: „В працях Сталіна подаються неперевершені зразки аналізи соціяльної економіки . . ." А М. Рубінштейн пише (Вопроси Ека免міки з 1952 року): „Економічні проблеми соціялізму в СССР це вищий етап в розвитку Марксо-Ленінської політекономії і найбільший вклад в науку".

Як бачимо науковці в Московії примушені займатися підлабузнюванням і викриванням чужих „помилок", які ще вчора вони самі голосили як істину. Славлячи „ґеніяльного", вони одночасно, на всякий випадок, намагаються вислужитися чим небудь і перед новою політичною зіркою — Маленковим. Хто знає, що може бути завтра. Тому і академік Немчинов, обливши брудом себе й своїх колеґ, посилається й на Маленкова, який, мовляв, в відчитній доповіді XIX з'їзду партії зазначив: „Задовольняючися середніми данними, не можна не завважити відстаючі районни, колгоспи, совхози . . ." Здається нічого особливого й путнього тут Маленков не „пророк", але на всякий випадок, мовляв, нехай буде. Колись може й це можна буде використати собі на користь.

Коли проглядаєш написане совєтськими науковцями-економістами, як академ. Немчинов, проф. Рубінштейн, Дружинін і інших, то огортає нас жах і невимовний жаль за людину. Що може зробити жахливо звіряча Московсько-Сталінська диктатура з людиною, що має розум, але не має своєї власної волі і мусить думати й діяти так, як накаже на сьогодні новонайменований геній. Чи розуміють тут за межами діяння сталінської конституції, яку страшну трагедію переживають підсовєтські науковці взагалі, а українські зокрема, бо наші науковці перебувають ще й під національним пригніченням. А скільки українських науковців загинуло на Колимі, Біломорському каналі і по тюрмах „необ'ятної матушки Росії". Чи буде колинебудь покладений цьому кінець? Хочемо вірити, що кінець цьому буде і то скоро.

Федір Дудко

ПРИГАДКА НА ЧАСІ

Російська еміґрантська преса згадала циклем статтей недавні 35-ті роковини „славного" денікінського „Ледового походу", а в дійсності безславного краху цієї білоґвардійської авантури, інспірованої, як знає історія, англійцями. Автори статтей висловились про цей похід, як про світлу леґенду, про лицарську виправу, про чудову казку, а пані ґенералова Ксенія Денікіна представила його, як похід на Голготу свободи і правди. Ця сама ґенералова договорилась навіть до того, що учасники дінікінського походу були „безумці, які свою честь ставлять понад життя, а любов до „Родіни", оборону слабшого, боротьбу за правду вважали вище за все. І свою віру, принципи своєї моралі не годилися принести в жертву жадним матеріяльним чи політичним міркуванням, ніяким лукавим мудрощам поборників розбійників і вбивць". Пані ґенералова поблажливо згадала при цьому наївного малоросійського Грицька, який співав про старовину, але якого лиходії заморили в Че-Ка, а також малоросійську Марусю, яка плела вінці з квітів, але яку ті самі лиходії „вислали подихати повітрям до Колими". Ґенералова згадує на марґінесі цього „героїчного" походу також Гоголівського Тараса Бульбу (чи можна вже ближче підійти до „слабшого" брата?) і каже:

„Це було колись. Дуже давно. Зникла в темряві (чому „в темряві", а не просто під московським обухом?) Запорізька Січ. Спалили Тараса, повісили Печерицю, Бородавку, засмажили живцем писаря Сірка, здерли шкіру з Колопера, четвертували Остапа. Це була війна з ворогом зовнішнім, — каже пані ґенералова, — це були часи ще дикі. А тепер?"

Власне про це „тепер", про всі ті „оборони слабшого" чи „принципи моралі" „доблєсного", „ґероїческого" походу ген. Денікіна „во спасєніє Родіни" в 1918-1919 роках найбільше могли б сказати ми, українці, бо трасою цього походу була саме наша українська земля. Вона, ця наша земля, може й не пережила в тій порі буквального четвертування своїх Остапів, здирання шкіри з Печериць чи спалення живцем Бородавок, але заплатила густою кров'ю своїх Грицьків і обезчещеням своїх Марусь з руки денікінських орд. Саме денікінський похід зайвий раз у людській історії доказав непохитну істину, що всякі насильства над населенням тих територій, які хоче закріпити за собою окупант, завжди і неухильно кінчаться його жорстоким розгромом. Не розумів цього Денікін, не хотів розуміти Ґітлер, не розуміють ще й до сьогодні большевики.

Ми зовсім далекі від думки зупинятись на описі тих насильств, якими рясно вкрили нашу землю денікінці або, як вони себе називали, Добровольча армія 35 років тому. Це ми свого часу досить докладно змалювали в нашій майже біографічній повісті „Чорторий". Але в 35-ліття цієї події звернемо пильну увагу на одну обставину, а саме на ті настрої, що їх московський нарід в особі добровольчої армії та її вождя Денікіна виявив у відношенні до українського народу. Маємо на увазі історичну відозву ген. Денікіна до українського населення, яку він щедро поширював на Україні, займаючи наше території. Ця відозва має великий інтерес не лише, як історичний акт, але й як нав'язання до тих відносин, що їх 35 років після Денікіна виявляють до нас московські еміґраційні політичні угруповання, об'єднані в Координаційному Центрі Антибольшевицької Боротьби (КЦАБ), що дістав серед українців однодушну назву „Кацаб". Текст цієї історичної відозви, відомої під назвою „Обращєніє Ґлавнокомандующаво вооружоннимі сілами Юґа Рассії к насєлєнію Малоросії" заслуговує в сьогоднішніх часах на особливу увагу, як максімум тих „прав" малоросіянам, на які спромігся в „обороні слабшаво" наш „старший брат". Подаємо цю славну відозву в перекладі на українську мову.

„Відвагою і кров'ю армій, — так починається цей історичний акт, — одна по одній звільнюються російські („русскія") області з пазурів безумців і зрадників, що дали обдуреному народові рабство замість щастя і свободи. До старого Києва, матері городів руських (!!!), наближаються полки з нестримною жадобою повернути російському народові втрачену єдність, ту єдність, без якої великий (!!!) російський народ, обезсилений і роздріблений, гублячи молоді покоління в братовбивчих міжусобицях, не був би в стані відзискати, свою незалежність; ту єдність, без якої неможливе повне і нормальне економічне життя, коли північ і південь, схід і захід просторої держави у вільному обміні несуть один одному все, чим багатий кожен край, кожна область; ту єдність, без якої не створилася б могутня російська мова, зіткана в рівній мірі віковими зусиллями Києва, Москви і Петрограда.

„Бажаючи обезсилити російську державу ще перед тим, як оголосити їй війну, німці (!!!) задовго перед 1914 роком намагались розбити шановану в тяжкій боротьбі єдність російського племени. З цією метою вони (!!!) підтримували і роз'ятрювали на півдні Росії (!!!) рух, що поставив собі за ціль відділити від Росії її дев'ять південних губерній (!!!) під назвою „Української

(Закінчення на стор. 3)

М. Заклинський

З АЛЬПІЙСЬКИХ МАНДРІВОК

(3)

П. Лінденкопф

Кілька днів після прогулянки на хребет Карвендля я вибрався на другу, на його збіч. На ній, зо два кілометри на право від стежки на хребет, видніє високо зелений пригірок. Називають його Лінденкопф. Уже раз я вибрався був туди, але не дійшов. При стежці на той пригірок, там, де вона починається, видніє напис управи Альпійського Туристичного Клюбу: „Тільки для вправних". Я тоді лиш починав мандрувати по Альпах, тому й завернув. Та тепер, після низки великих прогулянок я вже набрався доволі вправи.

Стежка-серпентина, як часто буває в цих горах, в'ється під гору здовж проваля. Воно глибше й береги його стрімкіші, як були стрічні під час попередньої мандрівки. Мав я що оглядати кожний раз, коли серпентина наново приводила мене над це проваля. Коли врешті я опинився понад лінією лісу, де вже тільки жереп гніздився між каменюками, стежка круто повернула на право.

Тепер я йшов поперек низки проваль і гаразд розглянув узбіччя Карвендля. Ці проваля дивовижні. Стрімкість узбіччя тут така велика, що вона, стікаючи в дощові дні з гори, не пливе тими проваллями, лиш спадає. В місці спаду видовбує вона глибокі гирла, дальше женеться кілька метрів по рівному і знову спадає. Мало бракує, щоб вода творила тут низку водопадів. Коли дивитися в таку яругу, бачиться під ногами пропасть, глибиною яких 100-150 метрів, і нижче їх подібних більше. Тепер ті проваля були порожні. Одначе в часі зливних дощів і таяння снігу вода робить дальше своє діло. Тоді варто тут бути!

У тих місцях, де в провалі, понижче довгого стрімкого спаду, є кілька метрів поземих, є змога перейти поперек по його дні. Але як дійти до дна по стрімкому склоні? Розумний інженер-мандрівник плянував цю стежку. Всяких способів уживав він для тієї мети. Мороз пощербив десь склони в одному проваллі, в іншому вони трапилися низькі, ще в іншому не зовнім стрімкі — і завжди інженер скористав з тих природних вигід, щоб провести туди стежку. Ось вона наблизилася до проваля і неждано веде в гору стрімкою серпентиною. Приходиться обережно пнятись, інколи 50, або й під сто метрів. Буває, що до стіни прикріплена линва, або вбиті в неї клямри, щоб безпечно було лізти. Опинившись над проваллям, оглядаю його в горі й у долині — і бачу, що тут єдине місце куди легше було провести стежку. За яругою стежка знову сходить у долину аж до попереднього рівня, бо там узбіччя гори не таке стрімке, як усюди.

Часто між двома проваллями трапляється невеликий пригірок. Тут мандрівець ступає кількадесять кроків вигідною стежкою, серед трави й жерепу, що там буйно розрослися.

Ось так виглядала мандрівка по тій пожолобленій збочі. Праворуч — височенна стіна, ліворуч пропасть, а поміж ними тоненькою ниточкою провадить стежка людини. І стіна і скелі, що стримлять із пропастів пошарпані, порозривані, пощерблені на всі боки, повні гострокінчастих виступів, колон, островів, розколин. Щохвилини око бачить неповторні образи. Аж не віриться очам, така тут безмежна різнородність у цьому кам'яному царстві. А все це робота води й морозу.

Без міри гарна була ця мандрівка. Небезпечна могла б бути хіба для непривичних, або боязких, або тих, кому над пропастю крутиться голова. Для мене той день був святом.

Одно дивувало мене: Чому ця стежка веде так здалека поперек збочі. Адже довелося проторювати її серед великих труднощів! Може лиш на те, щоб показати мандрівцеві такі неповторні скельні видовища. Адже можна було провести її в гору від підніжжя, понижче Лінденкопфу.

Зрозумів я цю справу аж тоді, коли з останньої глибокої яруги виліз із труднощами на той пригірок. Я переконався, що він із усіх сторін кінчиться пропастю і лише в цьому одному місці зі збочі є змога доступити до нього.

Лінденкопф — це зелена оаза серед кам'яної пустині. Довжиною він із 600 метрів, шириною пересічно біля 150 метрів. Він мало не ввесь буйно заріс жерепом. Де нема жерепу, там висока трава, афинник і кущі червоної азалії та інше гарне квіття. Терен не рівний, дуже горбкуватий.

Висоту цього пригірка обчислив я на яких 1800 метрів, прирівнявши його до сусідніх гір, що їх добре знаю. Над ним стіна Карвендля, а там і хребет, яких 400 м. вище. Каміння, що сиплеться потроху зі стіни, створило новий високий горб. Він закінчується в сторону пригірка пропастю, не глибокою, — коло 10 метрів, — але „вистачальною".

Щоб мати кращий вид на околицю, підліз я тим горбом доволі високо. З уваги на пропасть не ризикував я лізти аж під скелі, бо горб, що вище, то стрімкіший, а я тут сам. Були на пригірку ще двоє мандрівників, але вони вже відійшли.

Вид на околицю був справді убогий. Половину світу заслонив собою Карвентель. Було видно трохи тирольських гір. Решта сховалася за ними, бо пригірок низький. Видно було міттенвальдську долину з кількома хребтами поза нею.

Подував доволі холодний вітер. Він тонко скиглив у жерепі. Сонце не силувалось гріти. Тому я вибрався спочивати й обідати на південний бік, у затишок, над саму пропасть, де вже не перешкоджував жереп. Напроти мав я мальовничі гірські хребти.

Вже в 5. год. пополудні посиніли ті гори, навіть сірі скелі, що на них. За блакитною занавісою вони зневиразніли. Нецікаво стало їх оглядати. Я незабаром відійшов.

— — — — — — —

Гори, що так уприємнюють нам, мандрівникам, життя, — явище на цій плянеті сезонне. Чимало споміж людей і уявити не в силі нашу красуню-землю такою обскубаною — без гір. Одначе геологія навчає нас, що нераз бували довгі доби в минулому землі, а тривали вони десятки, якщо не сотні мільйонів років, коли гір на ній не було. Наша землиця, одностайна рівнина, обходилася без них. Аж коли нутро землі значно остигло і скорчилося, та й між ним і твердою земною корою заіснували прогалини — збудилися горотворчі сили. Поволі повстали в різних місцях землі ланцюги гір. Від тоді дощова вода невпинно сполікувала їх, мороз і вітер помагали — і за скількись мільйонів років із могутніх хребтів залишилася низька горбовина. Таке сталося і з горами над нашим Дінцем. І знову впродовж безмежних епох земля залишається без своєї гірської окраси, аж нове охолодження і скорчення нутра землі викличе знову горотворчі рухи.

Добре воно, що гостювання людського племени на цій плянеті, та й уся трагічна драма його життя-буття, припали на таку пору, коли існують на ній гори. Сильнішає, позбувається дрібничного, людський дух, переживаючи їх велич і красу.

(Кінець).

УВАН У 1952 РОЦІ

Рік 1952 пройшов під знаком розбудови УВАН. Ця розбудова позначалася в усіх ділянках праці так на зовнішньому як і на внутрішньому відтинку.

Основна функція УВАН — заступати й репрезентувати українську вільну непідфальшовану науку на міжнародному форумі увінчалася в 1952 р. деякими новими успіхами. УВАН нав'язала контакти з багатьома чужинецькими вченими, чи то в формі надання їм членства УВАН (напр. іменування членами кореспондентами УВАН у Німеччині д-р Е. Керімана, А. Сайсала й ін.), чи формі викладів чужинецьких учених на сесіях УВАН (напр. у Мюнхені, в Ню Йорку й ін.), чи теж й формі запросин і участи в міжнародніх наукових з'їздах (напр. д-р Пріцак у Туреччині, д-р Рудницький у Швеції й т. п.), чи врешті в виді обміну виданнями УВАН із відповідними науковими установами й приватними особами. Це останнє заслуговує на окрему згадку, тому що публікації УВАН (головно з Канади й ЗДА) розсилаються по всьому світі, напр. до Англії, Австралії, Австрії, Арґентіни, Бразілії, Венесуелі, Греції, Голляндії, Данії, Єгипту, Нової Зеляндії, Ірляндії, Ісляндії, Індії, Ірану, Ізраїлю, Італії, Мехіко, Туреччини, Франції, Фінляндії, Хіни (Формоза), Югославії, Швайцарії, Швеції й ін., зокрема ж до Німеччини, Канади й ЗДА. Нічого дивного, що багато журналів і наукових видань згадують у 1952 р. видання УВАН із Канади чи ЗДА. Годиться тут відмітити напр. такий факт, що на з'їзді славістів у Бостоні в грудні 1952 р. розійшлося одного дня 60 примірників публікації „Славіка Канадіяна" (Славістика УВАН ч. 15) між учасниками з'їзду. Треба теж відмітити, що в 1952 р. вперше звернулися з проханням до УВАН (Канада) Об'єднані Нації з Ню Йорку в видавничих справах; генеральний секретар УВАН відвідав цю установу дня 23 грудня як представник УВАН. Коли додати до цього безліч особистих зв'язків, що їх мали впродовж 1952 р. поодинокі члени нашої установи з представниками світової науки, то треба признати, що УВАН на зовнішньому відтинку праці виконує в міру сил своє завдання, та що рік 1952 був кроком вперед.

Щодо внутрішньої діяльности УВАН, то тут треба відзначити насамперед закріплення зв'язків поміж поодинокими клітинами УВАН і Президією. Найкращі зв'язки в 1952 р. були між УВАН у Канаді й ЗДА, а це не тільки завдяки живому кореспонденційному обмінові думок, але теж і завдяки двократним поїздкам ген. секретаря до Ню Йорку й спільним засіданням Президії та Управи УВАН у ЗДА. Живий листовий зв'язок був теж із Австралією, Венесуелею та Швецією.

Щоб закріпити й статутово оформити УВАН у розсіянні, Президія опрацювала новий статут (проєкт) і переслала його на дальше обміркування Управі УВАН у ЗДА. Після заслухання опінії цього й інших осередків УВАН цей статут буде надрукований і розісланий членству.

Найбільші успіхи мала УВАН у 1952 р. на видавничому полі. Ці успіхи позначилися не тільки в кількості виданих назв, але головно в таких репрезентативних виданнях, як „Кобзар" Т. Шевченка (2 томи, разом 842 стор. — коштом В-ва Тризуб у Вінніпеґу), „Науковий Збірник" присвячений пам'яті проф. Д. Дорошенка, вид. УВАН у ЗДА, три випуски „Славістики", два випуски „Ономастики", другий том „Анналів УВАН" в англ. мові і ін. Разом в Америці (Канада й ЗДА) видано 13 назв на 1916 сторінках. Треба відзначити, що ці досягнення на видавничому полі були можливі тільки завдяки допомозі українських установ для УВАН у Канаді (В-во Тризуб, УНДім, Просвіта, УНСоюз) та Східно-европейського Фонду (Форда) для УВАН у ЗДА. З прикрістю треба відмітити, що Сх. Европейський Фонд відмовив УВАН у Канаді прийти з допомогою в праці.

На спеціяльну увагу заслуговує викладова й з'їздова діяльність УВАН у 1952 році. Крім традиційних Шевченківських сесій (напр. у Вінніпеґу, Ню Йорку й т. п.), відбуто сесії з нагоди сторіччя з дня смерти Гоголя, ювілейні сесії з нагоди 30-річчя УТГІ та ін. Крім цього уладжено багато наукових конференцій в Ню Йорку, Мюнхені й ін. осередках праці УВАН. У Вінніпезі в 1952 р. започатковано четверту річну сесію „академічних викладів", що мають розмірно велику авдиторію. Наприкінці треба відмітити спільну наукову сесію в справах українського правопису, що її УВАН влаштувала разом із НТШ (Канад. Відділ) у Торонті в осені 1952 р.

Дня 7 січня 1952 голова УВАН у ЗДА проф. М. Ветухів пересилав через „Голос Америки" привітання від УВАН в Україну, а дня 8 липня передано через „Голос Канади" інтерв'ю про стан української науки на еміґрації та працю УВАН з ген. секретарем УВАН проф. Яр. Рудницьким.

В 1952 р. УВАН зазнала дальших поважних втрат у своєму складі. У вічність відійшли: проф. З. Кузеля, проф. Г. Стахів, проф. В. Лорченко, проф. В. Кричевський. Пам'ять їх ушановано окремими жалібними сходинами й доповідями про їхню творчість.

Не вважаючи на ці втрати й на невідрадні умовини праці на еміґрації, треба в загальному визнати рік 1952 за один із успішних дальших етапів у невпинному рості й розвитку УВАН.

Д-р Яр. Рудницький

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Самостійний Золовий Хрест ч. 1, „Дочки України".

Першого лютого відбулися річні збори відділу Першого Самостійного Золотого Хреста в Ню Йорку. Головувала п. Середа.

Зі звіту Виділу видно, що Сам. Зол. Хрест приймав активну участь в усьому громадському житті українського Ню Йорку. Починаючи від Свята Лояльности, на який Відділ вислав найбільш численну групу, що не зважаючи на злу погоду, пройшла з прапорами і в однострoях весь чималий шлях, через участь в З'їзді УКК, де було вислано делеґатку п. І. Голюку, до участи в Святі Подяки, де було дві делеґатки: п. Пельц і п. Голюка. Самостійний Золотий Хрест ніколи не відмовлявся від роботи для громади.

Також дружньо співпрацював відділ із своїми братніми організаціями: було вислано 2 делеґатки на свято Сам. Золотого Хреста в Рачестер, Н. Й., а також членкині відділу допомагали в улаштуванні Вишиваних Вечорниць Об'єднання Українських Жіночих Органзацій Америки, Інк., де цей відділ є членом.

Для виконання своєї основної мети: допомогової праці та санітарної служби, Відділ зробив два почини. По-перше, започатковано курси негайної допомоги, першу лекцію на яких прочитала студентка фармації Л. Хома. А для допомоги інвалідам членкині ходили з колядою, якої зібрано $346.50. З колядою ходили: п. п. Голюка, Гермак, Погорілець, Пельц, Михайлів. Крім того, на окремі листи зібрали п. Мері Галичин і крамниця п. Чемеринського ЕКО.

На коляду дали: по $10: Сам. Зол. Хрест ч. 1, крамниця „Арка", П. Стасюк, С. Галичин, д-р Уруський, Пельц. Р. В. Г.: $6; по $5: Івченко, Задорецький, Грицьков, Мельник, Зол. Хрест ім. О. Басараб, Самока, Тешан, Бетовен Голл, Мангаттан Плаза, д-р Осінчук, Волинець, д-р Баран, Гладун, І. Голюка, Герфінкель, Ярема П., В. Купчинський, д-р Я. Макарушка; по $3: Терех, Пеленський, Бражник, Чемеринський, Сігни, „Голівуд", Бущак,ш Ромашко, Базілені; по $2: Погорілець, Гермак, В. Комисянко, Патер, Середа, Оприско, Сливка, Дребот, Шпирка, Михайлів, О. Гуглевич, Стецик, Вокс, Сворак, Підгірний, Остапчук, Парахоляк, Волошин, Гаврилко, Сасевич, Скоробагатий, Хамула, Сурмач, Кіндратів, Калина, Камінська, Нікіфорчин, Криклива, Кудлак, „Вуйків і Копець", Клос, Цвяк, Гарачай, „Дніпро", Фенчинський, Зозуляк, Войташек, Олешко, Авраменко, Ф. Кріс, Васильовська, Близнак, Ципр. Стасюк, Хоменчук, А. Ройовський; по $1: Вілецька, Войціх О, Олійник, Папорис, Малярчук, Коваль, Плескун, Лисий, Маращук, Головник, Луцків, Березовська, Янтаг Василь, Макарук, Волошин, Легенчиніч, Й. Чемеринський, Мороз, Шитич, Олексівич, Халупа, Яремко, Чехович, Зубик, Сіяк, Манадський, Книш, Колодій, Турчин, Дудка, Куцан, Коверко, Сидор, Осадца, Новети, Возняк, Кочорпак (?), Никифорук, Школяр, Данилишин, Мартинюк, Редчук, Романишин, Віршинський, Волошин, Кіршак, Олександер, Козлов, Дуда, Мацола, Рогозинський, Менчинський, Холівчук, Миронюк, Івасиків, Біляк, Бартків, Качун, Шпильман, Чернецька, Холевка, Никифорук, Кубарич, Сливіцька, Зорицький, Нерозбірно, Чоботар. Дрібними $5.50. Разом: $346.50.

Гроші передано до УКК, на допомогу залишенцям.

Обрано нову управу відділу в складі, А. Середа, голова, п. Кудлак, заст. голови, Е. Вус, касірка, І. Голюка, секретарка. Контрольорки: Дуда і Васильовська.

Громадянка.

Клівленд, Огайо

Свято Героїнь

Якось вже так увійшло в традицію, що українське жіноцтво, зорганізоване в Золотому Хресті, рік-річно відсвяткує Свято Героїнь окремою імпрезою. Цього року відбулось воно в дні 15 лютого. В обидвох українських церквах відправлено заупокійні Богослужби, а в год. 5:30 пополудні у великій залі Українського Народного Дому почалася святочна академія.

По-мистецьки удекорована сцена полонила цілу увагу глядачів. Майстерно побудований пам'ятник з хрестом, що нагадував нагробник з білого мармуру, стояв гордо як суддя і свідок! На ньому виднів напис „Героїням", а під написом миготіли сильветки вічного вогню . . .

А коли із-за куліс почулись зворушливі акорди музики до пісні „Ви жертвою в бою", на сцену вийшла юначка з юнаком в народніх одягах, які зложили символічні квіти й вінок у стіп пам'ятника.

Офіційна частина почалась деклямацією „Великомучениці" Грицая, після якої Олена Дубова виголосила з великим зрозуміння святочну промову. Починаючи від Героїні — Володарки Ольги, згадала прелеґентка героїчну постать Лесі Українки, яка ніжним, але полум'яним серцем кинула нам „проти надій таки сподіватись", перейшла великі заслуги наших Героїнь-зв'язкових в українськім війську, задержуючись найдовше над постаттями Героїнь-Революціонерок — сл. п. Ольгою Басарабовою й Оленою Телігою. Зокрема зворушливий опис останніх хвилин Ольги Басарабової в польській в'язниці із виритим на стіні нігтем пальця пращаннямзаповітом: „Вмираю замучена! Пімстіть!" і опис геройської поведінки сл. п. Олени Теліги, тоді, коли ще мала змогу рятуватись перед смертю, яка заявила: „Коли житиму в безпечному місці, то це було б зрадою мені самій, зрештою краща горяча смерть чим холодне умираня", зробили глибоке враженя на слухачів.

Мистецьку частину академії доповнювало чудово віддане скрипкове сольо проф. Шияна при супроводі фортепіяну пані проф. Грушкевичевої.

Незабутній спомин залишила дуже дбайливо підготовлена інсценізація „Грішниці". Обидві рецитаторки, п. Маруся Попович і п. Марта Бігун, показались дуже добрими мистецькими силами, а діялогсповідь грішниці перед сестрою жалібницею й смерть грішниці під звуки настроєвих акордів скрипки до слів „Аве Марія", зворушили неодного до сліз. Пані В. Кавкова й М. Тесаровичева показались у своїх ролях артистками високого рівня. Зрештою видно було з цілої інсценізації, як багато часу й труду вложив у виведеня її режисер п. Микола Кавка, коли додати ще, як головну його заслугу мистецьке удекорування сцени.

Шкода лише, що цю під мистецьким оглядом бездоганo виконану імпрезу не побачило багато більше публіки, головно українського жіноцтва, хоча Золотий Хрест у Клівленді, це одна із найстарших жіночих організацій, яка послідовно й з самопосвятою без галасливої самореклями виконує дуже відповідальну працю серед українського жіноцтва Клівленду.

Д-р О. Наклович

Дітройт, Міш.

„Безталанна", І. Тобілевича.

Дня 22 лютого 1953 українська громадськість була мило розчарована, коли вона побачила одну з найкращих п'єс І. Тобілевича на сцені у виконанні аматорів драм. гуртка СУМА ім. гетьмана Орлика. Треба сказати, що вистава знайшла своє місце й була прийнята з повною вдячністю глядачів. Може дехто сумнівався, чи зуміють аматори вірно й точно представити п'єсу, але вся гра, коли не входити вже в цілком далекі нюанси, випала як не можна було сподіватись гарно. Здавалося, що на сцену вийшли не початківці-аматори, але фахові артисти з великою практикою та стажем праці. Очевидно, було доволі недотягнень, — де їх немає? Сьогодні й довголітні актори можуть робити промахи, а що говорити про любителів? Бо „Безталанна" це один з найтяжчих сценічних творів.

У грі найкраще себе виявили Гнат (Семен Стецюк) і Софія (Орися М'якуш). Хоч де-не-де помічалась нерівність, гра була захоплююча. Вміло відіграли свої ролі: Софія Совірка, Юрій Босчко, і артистка О. Федучишин.

Милим доповненням ансамблю виявились: М. Мельник, П. Фіцай, Д. Труш, А. Хрін, пані Г. Труш і М. Лопушанський. Гарні були танки, особливо п-ни Н. Юркід. Декорації гарно виконав друг М. Кіт. На виставі було біля 400 глядачів, а багатьом не вистачило місць.

Окрема подяка належиться арт. І. Федишинові, який не жалів свого труду для успіху вистави.

Треба побажати, щоб цей гурток любителів сценічного мистецтва милував і в майбутньому дітройтську громаду своїми виступами.

О. Б-й

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Ст. Луїс, Мо.

Щедрий Вечір.

За старанням товариства 32 Відділу СУА, в Сейт Луїс, відбувся в неділю, дня 18-го січня 1953 р., в залі Народного Дому, традиційний український Щедрий Вечір. У гарно прибраній залі за святково застеленими столами засіли члени 32 Відділу СУА і запрошені гості. Пані Т. Єзуско, голова тов-а привітала присутніх та попросила до спільної вечері. Вечерю започатковано молитвою. Під час вечері відспівано цілий ряд колядок. Перед закінченням свята переведено збірку, яка принесла $91.50. По відтягненні видатків, зв'язаних з вечерою, лишилось $65.

З цієї суми відіслано $20 на Конґресовий Комітет з призначенням $10 на залишенців в Німеччині, $45 призначено на будову дому СУА у Филаделфії.

Я. Д.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

АДМІНІСТРАТОР ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЗДИВОВАНИЙ ПОСТУПОМ ЦІЄЇ ДІЛЯНКИ

Вашингтон. — Новий адміністратор цивільної оборони, Вал Патерсон, який вже пробув два місяці на своєму пості, висловив признання попередньому урядові за поступ у підготові громадянської оборони від нападу ворога. У 1950 р., коли він був губернатором Небраски, він дуже негодував на недостачу цивільної оборони, одначе від того часу справа далеко покращала. Він заповів дальше тренування цивільного населення в майбутньому, вимагаючи, щоб нові громадяни зголошувалися до праці при цивільній обороні в додатку до теперішніх 4,000,000 осіб, які добровільно вже помагають при вишколі і при забезпечуванні матеріялів. На його думку, готовість до цивільної оборони підносить вартість громадянина. Він звертає увагу на потребу готовости розпорошення людности з великих середовищ на випадок небезпеки.

ПРИГАДКА НА ЧАСІ

(Закінчення зі стор. 2)

Держави". Намагання відірвати від Росії малоросійську галузь (!!!) російського народу не залишене й по сьогоднішній день. Колишні німецькі вибранці — Петлюра та його прибічники, що започаткували розбиття Росії, продовжують і тепер ганебну (!!!) справу („злоє дело") створення самостійної „Української Держави" та боротьбу проти відродження Єдиної Росії.

„Проте від зрадницького (!!!) руху, направленого до роз'єднання Росії, треба зовсім відрізняти діяльність, викликану любов'ю до рідного краю, до його особливостей, до його місцевої старовини та до його місцевої народньої мови.

„З уваги на це, в основу управлїння, („устроєнія") областей Півдня Росії (!!!) буде покладений початок самоуправління і децентралізації з конечним пошануванням життєвих особливостей місцевого побуту. Залишаючи державною мовою на всьому просторі Росії мову російську (!!!), вважаю зовсім недопустимим і забороняю нагінку на малоруську (sic!) народну мову. Кожен може говорити в місцевих установах, земських чи державних установах і в суді — по-малоросійськи (sic!). Приватні школи, що будуть утримуватись на приватні кошти, можуть (?) провадити науку всякою мовою. В державних школах, якщо знайдуться учні, що побажають цього, може бути (?) допущене викладання малоросійської (sic!) народної мови в її клясичних зразках (???). У перших роках науки в початковій школі може бути (?) допущене вживання малоруської (sic!) мови, щоб полегшити учням засвоїти перші початки знання. Рівно ж не буде жадних обмежень у відношенні до малоруської (sic!) мови в друку".

„Головнокомандувач озброєними силами Півдня Росії генерал А. Денікін".

З такою „широкою" політичною програмою виступив ген. Денікін, перекрочуючи з своєю Добровольчою армією терени тоді зовсім від Московщини незалежної української республіки! Чи не є глумом силувати нас називати себе „малоросіянами", а наш край „Юґом Россії" чи „9-ма російськими губерніями", коли ми себе звемо „українцями", а свій край „Україною"? Чи не є глумом називати нас „малоросійською галуззю російського народу", а наше бажання нарешті відчепитись від залицянь „старшого брата" — „ганебним" або „зрадницьким" рухом, видуманим до того всього і штучно підтримуваним німцями? А хто ж тоді видумав москалів? І якого народу чи племени вони є паростками?

Але історичним „абращенієм" ген. Денікіна „к населєнію Малоросії" в 1918 р. нам надано право дихати на світі (очевидно повітрям московським) і навіть дозволено говорити в тій мові, якою нам співала в дитинстві свої колискові пісні матір. Чи не завелика хартія прав? І чи відважилися б тепер, 35 років по проголошенні цієї „широкої" декларації „вольностей" українського населення, підписатись під нею представники тих московських угрупувань, що входять у склад КЦАБ-у?

На всякий випадок, дуже добре запам'ятаймо собі цей, зроблений ще так недавно „в обороні слабшого", жест нашого „старшого" московського „брата".

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„УКРАЇНСЬКИЙ БУРЖУАЗНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У МОВОЗНАВСТВІ"

Доцент І. Грицютенко написав довгого фейлетона під заголовком „Проти рецидивів марризму та українського буржуазного націоналізму в мовознавстві" (Радянська Україна", 13 лютого). В ньому автор гостро виступає проти А. А. Москаленка, доцента Одеського державного університету за те, що він перевидав свою працю із 1946 р. „Історичну граматику української мови", але не зійшов із позиції М. Я. Марра, тільки далі повторює „чимало аксесуарів націоналістичної, антинаукової „концепції" походження української мови". Це нове видання називається „Конспект з історії граматики української мови". І. Грицютенко бачить у цьому новому виданні „ідеалістичну схему", та нарікає, що автор „не хотів виявити спільні тенденції в розвитку української, російської і білоруської мов, бо в нього „система історичної морфології та синтакси української мови викладені ізольовано від морфології та складні братніх російської та білоруської мов". А далі критик вказує на найбільший гріх автора граматики. „У праці не тільки не показано впливу російської мови на розвиток української мови протягом усієї її історії, а навіть і не згадується про цей вплив". За те все Москаленка вже звільнили з „роботи в університеті", і він тепер працює в „міжобласній партійній школі при обкомі КПУ". Та деякі „працівники обкому" стараються викинути його і з цієї праці. Критик нарікає і на Міністерство освіти УРСР, а також на видавництво „Радянська школа", яке видало цю книжку Москаленка. А все те за те, що „український націоналізм" пхається до мовознавства.

„СЕРЙОЗНІ ІДЕОЛОГІЧНІ ПОМИЛКИ В „НАУКОВИХ ЗАПИСКАХ" КИЇВСЬКОГО ПЕДІНСТИТУ"

Та вже найближче число „РУ" (з 14 лютого) приносить ще довшого фейлетона про те, що і в Києві оці „буржуазно націоналістичні теорії" влізли до наукових праць, які появилися в „Наукових записках" Київського педагогічного інституту. Автор критики П. Гриценко виступає проти всіх науковців, що помістили свої праці в цьому томі „Записок": П. Воминського, І. Пільчука, М. Комишанченка, Н. Жука і Ф. Поліщука. Не маємо місця згадувати про „гріхи" всіх авторів, згадаємо тільки про І. Пільчука, який, на думку критика, „скочується теж до буржуазно - націоналістичних теорій про „розходження між Шевченком і Бєлінським", з тією лише різницею — „оговорочкою", що націоналісти, бачте, „занадто перебільшували „ці розходження", а він, І. Пільчук, лише зберігає „чуття міри", не заперечуючи суті цих тверджень". Н. Жук писав про „літературно - естетичні погляди М. Коцюбинського", але у своїй праці „згадав імена всяких буржуазних націоналістів, кадетів і монархістів", але не додав, що „вони пропагували найреакційніші буржуазно - націоналістичні погляди".

„На всьому збірнику, пише Гриценко, — сліди неохайності, політичної безпринциповости і безвідповідальности редакційної колеґії та редакційного апарату видавництва „Радянська школа", і тому „весь збірник рясніє політичними помилками". А всі ці „помилки" виникли в уяві критика тому, що автори, по можності, старалися вірно опрацьовувати свої теми, бо ж хто, напр., може заперечити, що В. Бєлінський вороже ставився до українського генія, і то тільки тому, що він українець і писав проти московських царів, Петра І., Катерини II., яких звеличують тепер нові московські червоні сатрапи.

„ЛІДА ЧЕЧУРІНА НЕ ДІВЧИНА, А КЛАД"

„Начальник Запорізького обасного управління „Головторчормет" (це по-людському значить „Головна управа торгівлі чорними металями") — тов. Каваленко не міг нахвалитися новим касиром.

— Чечуріна не дівчина, а клад. І в роботі спритна, і в житті жвава. Не завадило б їй дати відповідальну посаду.

Ліда Чечуріна пишалася такою увагою до неї начальника. Якось вона висловила йому своє, здавалося, досить скромне бажання.

— Мені б, товаришу начальник, позачергову відпустку, дуже за матінкою скучила.

...Увечорі касирку на вокзал проводив сам начальник управління тов. Коваленко.

А ранком в управлінні забігали, заохали. Касирка хапнула 9,637 карбованців".

„Радянська Україна" (14 лютого) домагається, щоб „нетерпимо ставилися до злодіїв", а Коваленко „не тільки захищає шахраїв, називаючи їх чесними працівниками, але й стимулює їх за „повороткість"... За минулий рік любимчики Коваленка одержали коло 6 тисяч карбованців премії". Там вже тридцять років „викривають" злодіїв і шахраїв, але кожне нове число часопису пеерповнене дописами і статтями на цю тему, хоч ніхто не має відваги пояснити, де причина цього явища, що совєтські робітники й службовці так часто крадуть.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ЮНИЙ СУМА В ЗДА

Дня 12 грудня 1952 р. на засіданні Головної Управи СУМА була затверджена Головна Рада Юного СУМА в складі чотирьох осіб: Іван Кобаса, голова; Іван Юшкевич, орг. референт; Марта Доберчак, секретар та референтка юначок, Володимир Кульчицький, виховно - вишкільний референт.

Зараз на терені Америки находиться вже зорганізованих 7 відділів, це є в: Ню Йорку, Пасейку, Бейоні, Дітройті, Клівленді, та 2 в Шікаґо а в стадії організування також 7 відділів у таких місцях, як: Нюарк, Сиракюз, Йонкерс, Гартфорд, Бофало, Джерзі Ситі і Картерет.

Юний СУМА в Клівленді.

Відділ Ю. СУМА в Клівленді існує ще від початку 1952 р. Сьогодні він нараховує 25 членів, із цього 14 юнаків та 11 юначок. На протязі свойого існування, крім ведення систематичної виховно-вишкільної праці, відділ своїми силами зорганізував такі імпрези: Свято в честь Тараса Шевченка, Миколаївський Вечір, Різдво-Ялинку Вечір. Крім цього відділ брав активну участь майже в усіх імпрезах, які улаштовував Осередок СУМА.

В 1952 р. відділ відбув в днях від 28 червня до 6 липня літній табор вишкільного характеру, та в днях 6—7 вересня другий табор такого ж самого характеру.

В цьому місяці у відділі відбулися Загальні Збори, на яких вибрано управу відділу в такому складі: Дзюба Степан, голова; Шкурка Катря, секретар. За цілість праці Юного СУМА в Клівленді є відповідальний реф. Ю. СУМА при Осередку Григорій Головка.

Зараз відділ Ю. Сума приготовляється до Шевченківського свята та свята славної пам'яті ген. Тараса Чупринки.

Ю. СУМА в Бейон.

Поминувши це, що в Бейоні немає Осередку СУМА, однак Головній Раді при допомозі голови ООЧСУ Миколи Кормелюка вдалось зорганізувати юнацький відділ.

Хоч відділ зорганізований щойно 31 січня, то сьогодні начисляє вже 34 члени, з цього членами відділу є багато тут родженої молоді (третя ґенерація). На перших основуючих зборах вибрано управу відділу, до якої входять: Зеновій Сірий, голова; Зеновій Галькович, заст. голови; Анастазія Драґанчук, секретар та Ліда Стасюк, скарбник.

Покищо вже оформлено дві ланки, хлоп'ячу, „Гайдамаки", дівочу — „Верховинки", а „Галич" це назва відділу, яка нагадує нам давню велич Галицького Князівства.

За цілість роботи Ю. СУМА в Бейоні є відповідальний пан М. Кормелюк та панна Анна Филип.

Юрій Дон.

ЗРЕФОРМОВАНИЙ СОВЄТСЬКИЙ УРЯД ТА ЙОГО СКЛАД

Москва. — Після переведених реформ та змін, совєтський уряд виглядає тепер так: Прем'єр — Георгій Маленков; першим заступником прем'єра і міністер внутрішніх справ — Лаврентій Берія; перший заступник прем'єра і міністер закордонних справ — Вячеслав Молотов; перший заступник прем'єра і міністер оборони — маршал Ніколай Булганін; перший заст. прем'єра — Лазар Каґановіч; перший заст. прем'єра і міністер домашньої та закордонної торгівлі — Анастаз Мікоян; міністер сільського господарства — Алексєй Козлов; міністер культури — Пантелеймон Паномаренко; міністер тяжкої і легкої індустрії — А. Н. Косиґін; міністер металюргії — І. Т. Тевосіян; міністер конструкції — М. З. Сабуров; міністер транспорту і важкої конструкції — В. А. Малишев; міністер електричних станцій та індустрії — М. Г. Первухін; міністри: вугілля — А. Ф. Засядко; нафти — Н. К. Байбаков; хемікалій — С. М. Тіхоміров; оборонної індустрії — Д. Ф. Устінов; будівельних матеріялів — П. Ф. Юдін; дерева і паперу — Г. М. Орлов; важкої індустрії і машинобудівництва — Н. А. Диґай; комунікації — Н. Д. Псурцев; транспорту — Б. П. Бещев; морського і річкового транспорту — З. А. Шашков; здоров'я — А. Ф. Третяков; юстиції — К. П. Ґоршенін; фінансів — А. Г. Звєров; державної контролі — В. Н. Меркулов; комітету державного плянування — Г. П. Псяченко; комітету державної конструкції — К. М. Соколов.

● **Урядові публікації**, що донедавна можна було дістати з урядової друкарні у Вашинґтоні даром, тепер коштують доволі багато. Так річний звіт Іміґраційної й Натуралізаційної Служби, що його розсилано даром, тепер коштує $3.

● **Мехіканська прибережна** сторожа застрілила рибалку-горожанина ЗДА, що ловив креветок в Мехіканському заливі.

● **У Гавані розпочалися** наради цукрових працівників — скликані, Міжнародною Конфедерацією Вільних Професійних Спілок.

● **Шість дітей загинуло** під час пожежі, що охопила уночі невеликий дім у Флінт, Міш. — Батько дітей в той час співав у нічному клюбі, а мати пішла до сусідів.

● **Найчистіше місто в ЗДА** це Гюстон в Тексасі, як про це сповістила конкурсова комісія, що розглядала стан чистоти у великих містах країни.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

МАЯМІ, ФЛОРИДА. — Повідомляється усіх членів від. 368 ім. М. Лисенка, що річні збори відбудуться в неділю, 22. березня, в год. 4. по пол., в домі предсідника місцевого відділу п. Подубинського, 3321 N. W. 16th St. 34 Ave. Проситься усіх членів прибути на ці збори. Перед зборами буде можна заплатити вкладки за місяць березень.—В. Подубинський, предс.; С. В. Остапюк, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Тов. ім. І. Франка, від. 372 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 21. березня, о год. 7. ввечорі в домі VFW Вашингтон вул. Проситься всіх членів обов'язково явитися на збори. Хто бажає вписатися в члени Тов., радо витаємо. По зборах відбудеться забава, тому запрошуємо всіх симпатиків нашого Тов. — А. Кручак, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 5 відбудуться в суботу, 21. березня, в год. 7:30 ввечорі, в галі У. Д. Гор. Клюбу, 25-06 — 31 вул. Проситься членів бути присутніми на зборах в дуже важній справі для всіх членів. Довгуючих членів проситься вирівняти свої довги. — М. Ливицький, предс.; Г. Василик, кас.; П. Варнич, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. І. Франка, від. 83 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 22. березня, о год. 1. по полудні в Домі Тов. У. А. Горожан, 847 Норт Френклин вул. Зокрема проситься довгуючих членів прибути та вирівнати свої вкладки. Пригадується, що кожний член повинен обов'язково заплатити $1 на Союзівку. — С. Чорномаз, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347 відбудуться в неділю, 22. березня, о год. 2. по полудні, в галі де звичайно. Просимо всіх членів прийти на ті збори. Маємо справи до полагодження. — С. Патен, предс.; С. Чопик, кас.; Г. Тимчій, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 21. березня, о год. 7. ввечорі в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. М. Сірман, рек. секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Сестр. Любов, від. 37 повідомляє, що квартальні збори, що мали відбутися 15 березня, коли було свято Шевченка, відбудуться в неділю, 22. березня, о год. 3. по полудні, в У. Н. Домі, 214-216 Фултон вул. Просимо всіх членниць прибути на ті збори, бо буде звіт уряду і Контрольної Комісії і є інші важні справи до полагодження. — А. Пограничина, предс.; А. Гнатюк, фін. секр. М. Процак, кас.; А. Оказь, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Николая, від 175 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 22. березня, в год. 1. по полудні, в У. Н. Домі 4655 Martin & Michigan. Проситься всіх членів прийти на час. Так само подається до відома членам, що збори будуть відбуватися кожного місяця в третю неділю по першім. — С. Пелех, предс.; В. Вілінський, кас.; В. Вартош, секр.

Посмертні Згадки

ПИЛИП ПРОЦІВ, член від. 432 УНСоюзу в Торонто, Онтаріо, помер нагло на удар серця 18. грудня 1952 р. в 47 році життя. Покійний походив зі села Куровичі, повіту перемишлянського. Був активним у громадській праці. Полишив у великому смутку дружину Софію. Похорони дуже величаві, відбулися 22. грудня з похоронного заведення до греко-католицької церкви, а відтак на цвинтарі Мавит Говп. — В. И. П.!

Секретар.

ІВАН ШАЛАГАН, член від. 432 УНСоюзу в Торонто, Онтаріо, помер по короткій але тяжкій недузі 27 лютого 1953 р., в 52. році життя. Покійний походив зі села Довжанки, повіту тернопільського. Полишив у смутку дружину Анну й сина Євгена та невістку Марусю. Похорони відбулися 3. березня з похоронного заведення до греко-католицької церкви, а відтак на цвинтарі Мавит Говп. — В. И. П.!

Секретар.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що зміняють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної клішi, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 3030. Плавання.

„Багато людей", сказала їм Мюза, „прибувають на великих човнах з моря, щоб купувати невільників. Там завжди багато бенкетування і гамору, коли ці люди приходять".

„Я йду тепер", заявив Тарзан. „Мювіре, коли втретє почуєш голос сови, приходи, брама буде відчинена!"

Тарзан зсунувся в воду і швидко, безшумно плив у напрямку до далекого берега.